

Regeringens proposition

1976/77: 56

om ändring i civilförsvarlagen (1960:74);

beslutad den 15 december 1976.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ERIC KRÖNMARK

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag till ändringar i civilförsvarlagen (1960:74) till följd av ändrad krigsorganisation av civilförsvaret samt nytt grundutbildnings- och övningssystem anpassat till den ändrade krigsorganisationen.

Förslag till Lag om ändring i civilförsvarlagen (1960:74)

Härigenom föreskrives att 5-7 §§, 12 § 2 mom., 68, 77 och 83 §§ civilförsvarlagen (1960:74)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Riket indelas i civilförsvarsområden för det lokala civilförsvaret och, i den utsträckning det finnes erforderligt, i särskilda områden för det regionala civilförsvaret. Om indelningen förordnar regeringen.

Ingå i civilförvarsområde delar av skilda län, bestämmer regeringen till vilket län området skall höra i civilförvarsområde.

Länsstyrelsen äger, då det finnes ändamålsenligt, förordna om indelning av civilförvarsområde i civilförvarsdistrikt.

Föreslagen lydelse

5 §²

Riket indelas i civilförsvarsområden. Om indelningen förordnar regeringen.

Inom civilförvarsområde utgör varje kommun ett civilförvarsdistrikt. Om särskilda skäl föreligger, äger länsstyrelsen förordna om annan indelning av civilförvarsområde i civilförvarsdistrikt.

6 §

Inom civilförvarsområde utövas ledningen av civilförsvaret under civilförvarsberedskap samt, om regeringen i fråga om visst civilförvarsområde så förordnar, även eljest av en civilförvarschef. För *civilförvarschefen* skall finnas en ställföreträdare.

Civilförvarschef och ställföreträdare utses av länsstyrelsen, om ej regeringen för visst civilförvarsområde förordnar annorlunda.

För ledningen under civilförvarsberedskap av civilförsvaret inom civilförvarsdistrikt *må* länsstyrelsen förordna en distriktschef.

Inom civilförvarsområde utövas ledningen av civilförsvaret under civilförvarsberedskap samt, om regeringen i fråga om visst civilförvarsområde så förordnar, även eljest av en civilförvarschef. För *civilförvarschef* skall finnas ställföreträdare.

För ledningen under civilförvarsberedskap av civilförsvaret inom civilförvarsdistrikt, *där ledningsuppgifterna ej kunna fullgöras av civil-*

¹ Lagen omtryckt 1975:712.

² Ändringen innebär bl. a. att andra stycket upphävs.

Nuvarande lydelse

Befattningshavare vid polis- och brandväsendet är skyldig att mottaga uppdrag som avses i denna paragraf.

Föreslagen lydelse

försvarschefen, skall länsstyrelsen förordna en distriktschef. För distriktschef skall finnas ställföreträdare.

Det åligger tjänsteman vid polisväsendet och brandbefäl som är anställd hos kommun att mottaga uppdrag som avses i denna paragraf.

7 §

Civilförsvaret skall anordnas dels som allmänt civilförsvaret lokalt för varje civilförvarsområde samt regionalt för varje för regionalt civilförsvaret avsett område, dels i den mån det finnes erforderligt med hänsyn till bebyggelsens beskaffenhet eller eljest som verkskydd för särskilda anläggningar och byggnader.

Civilförsvaret skall anordnas dels som allmänt civilförsvaret lokalt för varje civilförvarsområde samt enligt civilförvarsstyrelsens bestämmande regionalt inom län, dels i den mån det finnes erforderligt med hänsyn till bebyggelsens beskaffenhet eller eljest som verkskydd för särskilda anläggningar och byggnader.

Lokalt allmänt civilförsvaret och verkskydd må anordnas gemensamt, om det finnes ändamålsenligt med hänsyn till förhållandena på viss ort och kan ske utan minskning av civilförsvarets förmåga att fullgöra sina uppgifter.

12 §

2 mom. I andra fall än i 1 mom. sägs är civilförsvarspliktig icke skyldig att tjänstgöra i civilförsvaret annat än för utbildning och övning.

Civilförsvarspliktig, som jämlikt 17 § är inskriven i civilförsvaret, må för utbildning tagas i anspråk under högst trettio dagar; dock må utbildningstiden för civilförsvarspliktig som krigsplacerats i högre befälsbefattning eller i annan befattning, vilken kräver särskilda insikter eller färdigheter, utsträckas till högst sextio dagar.

Envar civilförsvarspliktig är skyldig att under varje följd av tre kalenderår delta högst sextio timmar i övning, som anordnas av civilförsvarsmyndighet. Enligt regeringens bestämmande må del av nämnda tid användas uteslutande till utbildning.

Envar civilförsvarspliktig är skyldig att under varje följd av fyra kalenderår delta högst tio dagar i övning, som anordnas av civilförsvarsmyndighet. Enligt regeringens bestämmande må del av nämnda tid användas uteslutande till utbildning.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

68 §

Civilförsvarschef och *chef för undsättningskår inom civilförsvaret* ävensom länsstyrelse äga under civilförsvarsberedskap taga i anspråk markområden, byggnader, utrymmen, livsmedel, transportmedel, utrustningspersedlar, materiel och annan egendom, som innehaves av annan än staten, därest det finnes erforderligt för att statlig civilförsvarsuppgift skall kunna fullgöras och överenskommelse om egendomens avstående ej kan träffas tillräckligt skyndsamt. Civilförsvarschef och länsstyrelse äga härvid endast taga i anspråk sådan egendom, som finnes inom deras verksamhetsområde; dock må efter länsstyrelsens medgivande civilförsvarschef taga motorfordon, släpfordon och motorredskap i anspråk, även om de finnas inom annat till länet hörande civilförsvarsområde.

Civilförsvarschef och länsstyrelse äga under civilförsvarsberedskap taga i anspråk markområden, byggnader, utrymmen, livsmedel, transportmedel, utrustningspersedlar, materiel och annan egendom, som innehaves av annan än staten, därest det finnes erforderligt för att statlig civilförsvarsuppgift skall kunna fullgöras och överenskommelse om egendomens avstående ej kan träffas tillräckligt skyndsamt. Civilförsvarschef och länsstyrelse äga härvid endast taga i anspråk sådan egendom, som finnes inom deras verksamhetsområde; dock må efter länsstyrelsens medgivande civilförsvarschef taga motorfordon, släpfordon och motorredskap i anspråk, även om de finnas inom annat till länet hörande civilförsvarsområde.

Ianspråktagande enligt första stycket av byggnad eller del därav för inkvartering av vårdbehövande i särskild förläggning ävensom ianspråktagande av utrustning, som erfordras för sådan förläggning, må bestå intill två veckor från det att driften av förläggningen upphört att vara en civilförsvarsuppgift.

I den mån det prövas nödigt för fullgörande av kommuns skyldigheter enligt 40 § 1 mom. b) och c) att egendom tages i anspråk för kommuns räkning, skall vad i första stycket sägs äga motsvarande tillämpning såvitt gäller egendom, som finnes inom kommunen. Vad sålunda stadgats skall i fråga om utförande av byggnadsanordning gälla jämväl under tid, då civilförsvarsberedskap icke råder; föfoganderätten må härvid dock endast utövas av länsstyrelsen.

77 §

Uteblir någon utan anmänt laga förfall från tjänstgöring i civilförsvaret, som jämlikt denna lag åvilar

Uteblir någon utan anmänt laga förfall från tjänstgöring i civilförsvaret, som jämlikt denna lag åvilar

Nuvarande lydelse

honom och vartill han blivit kallad i vederbörlig ordning, eller avviker någon olovligen därifrån, må han på framställning av länsstyrelsen, *chef för undsättningskår* eller civilförsvarschefen omedelbart hämtas på egen bekostnad genom polismyndighetens försorg. Detsamma skall gälla om civilförsvarspliktig utan anmält laga förfall underlåter att efterkomma jämlikt 18 § utfärdad kallelse till personlig inställelse.

Föreslagen lydelse

honom och vartill han blivit kallad i vederbörlig ordning, eller avviker någon olovligen därifrån, må han på framställning av länsstyrelsen eller civilförsvarschefen omedelbart hämtas på egen bekostnad genom polismyndighetens försorg. Detsamma skall gälla om civilförsvarspliktig utan anmält laga förfall underlåter att efterkomma jämlikt 18 § utfärdad kallelse till personlig inställelse.

83 §

Över beslut av civilförsvarschef, *chef för undsättningskår* eller polismyndighet i ärende, som avses i denna lag, må besvär anföras hos länsstyrelsen. I samma ordning föres talan mot kommunal myndighets beslut enligt 27 och 32 §§.

Över beslut av civilförsvarschef eller polismyndighet i ärende, som avses i denna lag, må besvär anföras hos länsstyrelsen. I samma ordning föres talan mot kommunal myndighets beslut enligt 27 och 32 §§.

Mot länsstyrelses beslut om kostnadsfördelning enligt 49 eller 54 §, om ersättning enligt 53 § och skyddsrumavgift enligt 55 §, om uttagande av egendom enligt 76 § eller om föreläggande av vite vid underlåtenhet att fullgöra skyldighet enligt 15 § föres talan hos kammarrätten genom besvär. I samma ordning föres talan mot beslut, som länsstyrelse enligt denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser i särskilt fall meddelat om föreläggande, föreskrift, tillstånd eller godkännande i vad angår inrättande, utrustning, vård eller underhåll av skyddsrum, dock ej beslut enligt 31 §.

I övrigt föres talan mot länsstyrelses beslut enligt denna lag hos regeringen genom besvär. I samma ordning föres talan mot civilförsvarsstyrelsens beslut enligt lagen.

Talan må icke föras mot beslut, som meddelats enligt 19, 34, 35, 37 eller 58 §.

Under högsta civilförsvarsberedskap så ock eljest när särskilda skäl äro därtill må myndighet, som meddelat beslut enligt denna lag, förordna att beslutet omedelbart skall lända till efterrättelse.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977.

Regeringen eller myndighet som regeringen utser får bestämma att 7, 68, 77 och 83 §§ i sin lydelse enligt lagen (1975:553) om ändring i civilförsvarslagen (1960:74) får tillämpas på regionala undsättningskårer intill utgången av juni 1981.

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1976-12-15

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Ullsten, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo

Föredragande: statsrådet Krönmark

Proposition om ändring i civilförvarslagen (1960:74)

---

1 Inledning

Planeringen av civilförsvaret utgick före 1972 års försvarsbeslut från att befolkningen under krig löpte risk att direkt bekämpas i terroryfte och att kärnvapen därvid kunde komma att användas. Denna uppfattning ledde bl. a. till att utrymning sattes i förgrunden bland de förebyggande åtgärderna och att det inte ansågs vara möjligt att till rimliga kostnader åstadkomma skyddsrum till skydd för befolkningen i de större städernas innerområden.

1972 års försvarsbeslut (prop. 1972:75, FöU 1972:17, rskr 1972:231) innebar att planeringen i fortsättningen inte skulle inriktas på skydd mot kärnvapen eller massinsats av konventionella vapen i direkt bekämpning av befolkningen. Grundläggande för planeringen skulle i stället vara att befolkningen kan komma att beröras av biverkningar vid bekämpning av militära mål i samband med en invasion med i första hand konventionella stridsmedel och vid markstrider. Viss hänsyn måste också tas till att befolkningen kan bli ställd inför direkt hot om skadegörelse. Det är då betydelsefullt att civilförsvaret med sina åtgärder kan påverka hotsituationen och öka statsmakternas handlingsmöjligheter. Vidare borde enligt försvarsbeslutet befolkningen kunna ges skydd mot bl. a. de sekundära verkningarna av ABC-stridsmedel som används utanför våra gränser.

Beträffande inriktningen av åtgärderna för att åstadkomma önskat skydd fastslogs i försvarsbeslutet att planeringen skall inriktas på att skydd i möjlig mån skall beredas befolkningen i skyddsrum. Försvarsbeslutet innebar även att omfattningen av det lokala allmänna civilförsvaret begränsades. Denna

del av civilförsvaret var år 1972 i fråga om utbildad personal och materiel uppbyggd till ca 90 % av den planerade omfattningen. Denna organisation ansågs vara tillräcklig under förutsättning att den anpassades till den ändrade planeringsinriktningen och att den gjordes mer enhetlig. Det angavs dessutom särskilt att kraven på uthållighet och beredskap för organisationen skulle beaktas.

Mot bakgrund av 1972 års försvarsbeslut utarbetade civilförvarsstyrelsen förslag till hur anpassningen av lednings- och undsättningsorganisationen skulle ske samt hur kraven på uthållighet och beredskap för organisationen skulle beaktas.

I programplanen 1974/75–1978/79 redovisade civilförvarsstyrelsen förslag till organisationen i stort samt hur övergången borde genomföras. Enligt prop. 1974:1 (bil. 6) biträdde dåvarande chefen för försvarsdepartementet i huvudsak förslaget. Propositionen antogs av riksdagen (FöU 1974:19, rskr 1974:190).

I skrivelse den 1 september 1975 lämnade civilförvarsstyrelsen förslag till ändrad organisation, kallad *organisation 80*, för det allmänna civilförsvaret och hemställde bl. a. att civilförvarslagen ändrades i enlighet med detta.

1974 års försvarsutredning ansåg i betänkandet (SOU 1976:5) att den föreslagna ändrade krigsorganisationen skulle ge förutsättningar för ett effektivare utnyttjande av de resurser som avdelas för ledning och undsättning (s. 230).

Regeringen godkände i beslut den 18 mars 1976 de av civilförvarsstyrelsen föreslagna riktlinjerna för organisationen och anförde att frågan om författningsändringar skulle prövas i senare sammanhang.

I skrivelse den 9 maj 1974 (prop. 1974:75, FöU 1974:20, rskr 1974:191) godkände riksdagen riktlinjer för bl. a. ett nytt utbildnings- och övnings-system för civilförsvaret och bemyndigade Kungl. Maj:t att vidta de övergångsåtgärder och åtgärder i övrigt som behövs för att genomföra förslagen och som inte innebär ändringar i civilförvarslagen (1960:74, omtryckt 1975:712, ändrad 1976:305).

Genom beslut den 6 december 1974 uppdrog Kungl. Maj:t åt civilförvarsstyrelsen att inkomma med bl. a. förslag till bestämmelser om utbildning och övning för det allmänna civilförsvaret och verkskyddet.

I skrivelse den 1 april 1976 har civilförvarsstyrelsen lämnat förslag till ett nytt grundutbildnings- och övningssystem anpassat till organisation 80.

Genomförandet av organisation 80 och det nya utbildnings- och övnings-systemet föranleder ändringar i flera författningar. Jag avser att nu föreslå de ändringar i civilförvarslagen som behövs. Ändringarna är väsentligen av formell art. Jag kommer i annat sammanhang att föreslå regeringen erforderliga ändringar i författningar som inte kräver riksdagens medverkan. Som bakgrund till författningsförslagen lämnas i det följande en översiktlig redogörelse för organisation 80 samt det nya utbildnings- och övningssystemet.

2 Civilförsvarets krigsorganisation

Riktlinjen för arbetet med det allmänna civilförsvarets nya krigsorganisation har varit att åstadkomma en organisation som präglas av enhetlighet, uthållighet, god ledning och förmåga till snabb insats.

Den nya organisationen innehåller regionala och lokala typenheter för i huvudsak funktionerna ledning, undsättning, utrymning och underhålls-verksamhet samt enheter för skyddsrumsledning. De nuvarande ordnings- och bevakningsenheterna finns tills vidare kvar med väsentligen samma organisation som i dag. Även verkskyddsorganisationen blir i huvudsak oförändrad i förhållande till dagens organisation.

Civilförsvarsstyrelsen föreslog under arbetet inför försvarsbeslutet år 1972 att en begränsad del av organisationen skulle utformas som särskilda förband med hög mobiliseringsberedskap. I försvarsbeslutet angavs att denna fråga borde undersökas men att för huvuddelen av organisationen mobiliseringsberedskapen borde kunna sättas lägre och utbildningen av manskap begränsas med hänsyn till detta. I den nya organisationen ingår ett begränsat antal enheter (S-enheter) med en mobiliseringstid om 24 timmar.

I samband med att organisation 80 införs ändras landets indelning i civilförvarsområden. Ett civilförvarsområde bör omfatta en kommun eller flera kommuner och utgöra ett sammanhängande område för ledning av civilförvarsåtgärder. Utrymning bör som regel kunna ske inom eget civilförvarsområde. Ett civilförvarsområde bör vara så stort att tilldelade resurser möjliggör effektiva åtgärder. Civilförvarschefen skall inte redan i utgångsläget behöva förlita sig på bistånd från annat civilförvarsområde. Civilförvarsområdesgränserna bör sammanfalla med andra för totalförsvaret väsentliga fredsadministrativa gränser, t. ex. polisdistriktsgräns och sjukvårdsförvaltningens gränser. Hänsyn bör tas till fredsräddningstjänstens arbetsområden. Civilförvarsområdena bör indelas i distrikt som motsvarar kommunerna. Inom Stockholms och Göteborgs civilförvarsområden kan dock distrikt med hänsyn till bebyggelsen omfatta två eller flera kommuner eller delar av kommuner. Enligt nuvarande bedömning bör landet indelas i 89 civilförvarsområden.

Personalbehovet i organisation 80 uppgår till 210 000 personer.

Övergången till organisation 80 sker under budgetåren 1977/78–1980/81. Från länsstyrelsernas sida krävs visst förberedelsearbete. Omfördelningen av personal och av materiel i förråden sker totalt sett för hela landet under en fyraårsperiod. Det egentliga planläggningsarbetet sker under två till fem år beroende på när resp. län skall omorganiseras.

Den praktiska omorganisationen inom ett län sker under ett budgetår. Länen bör med hänsyn till bl. a. beredskapssynpunkter och rationella krav i samband med förrådsomställningen indelas i olika grupper under fyraårsperioden, så att ca en fjärdedel av länen organiseras om under vart och ett av

budgetåren. Systemet för omorganisationen gäller alla län utom storstads-länen Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län. Där sker övergången under en längre period än ett budgetår.

3 Nytt grundutbildnings- och övningssystem

Enligt civilförsvarlagen är varje svensk medborgare som bor i landet skyldig att tjänstgöra i civilförsvaret fr. o. m. 16 och t. o. m. 65 års ålder så långt kroppskrafter och hälsotillstånd medger (civilförsvarsplikt).

För utbildning begränsas tjänstgöringsskyldigheten till högst 30 dagar. För civilförsvarspliktig som har krigsplacerats i högre befälsbefattning eller i annan befattning som kräver särskilda insikter eller färdigheter får utbildningstiden utsträckas till högst 60 dagar. Varje civilförsvarspliktig är utöver grundutbildningen skyldig att delta i övning högst 60 timmar under varje följd av tre kalenderår.

Utbildningen inom civilförsvaret bedrivs som heltidsutbildning, deltid- utbildning eller kombinerad heltids- och deltidutbildning.

Enligt nuvarande riktlinjer skall krigsorganisationen övas enhetsvis med i princip fyra års intervall. Vissa ledningsorgan skall övas vartannat år. I regel genomförs övningarna som deltidsovning eller under lördagar och sönda- gar.

Övningsverksamheten omfattar f. n. övning med ledningscentraler och fältstaber (ca 20 timmar vartannat år), övning med personal för utrymning och mobilisering (9–12 timmar vartannat eller vart fjärde år) och enhetsöv- ning med grupp (7 timmar vart fjärde år).

Som tidigare nämnts har riksdagen godkänt riktlinjer för ett nytt utbild- nings- och övningssystem som i huvudsak innebär följande.

Endast en mindre del av manskapet för det lokala allmänna civilförsvaret behöver utbildas. Denna omständighet innebär att högre krav ställs på befälets utbildning. Krav ställs också på att det lägre befälet och det manskap som utbildas har goda kunskaper om hur bl. a. olika praktiska uppgifter skall lösas.

I fråga om utbildningens längd omfattar utbildningstiden fyra–åtta veckor för befäl i ledningscentraler och högre fältbefäl. För huvuddelen av dessa grupper kan dock utbildningen begränsas till fyra–fem veckor. Detta innebär att utbildningstiden för flertalet högre chefer minskar med ca två veckor. För plutonchefer och gruppchefer ökar utbildningstiden ungefär en vecka. För manskap med yrkesbakgrund som är lämplig för tjänsten i det allmänna civilförsvaret omfattar utbildningstiden omkring en vecka. Sistnämnda utbildningstid gäller också för manskap i verkskydd.

Utbildningen skall genomföras som heldagsutbildning på vardagar.

Övningsverksamheten syftar till att skapa samövade enheter. Organisa- tionen skall efter mobilisering kunna lösa sina uppgifter även om huvuddelen

av manskapet inte har utbildats i fred. I princip skall alla enheter genomföra s. k. enhetsövning om tre dagar för befäl och två dagar för manskap. Övningarna skall kunna återkomma en gång under varje fyraårsperiod. Vissa enheter undantas från enhetsövningar, medan andra enheter övas under kortare tid.

Befäl och annan personal i nyckelbefattningar skall vidare informeras om planläggningen i eget civilförsvarsområde i fråga om mobilisering, gruppering och undsättning m. m. Denna utbildning ges inom ramen för en s. k. särskild övning om högst en dag. Snabbmobiliserbara enheter (S-enheter) övas i mobilisering under en dag, s. k. mobiliseringsövning.

De angivna tiderna för utbildning och övning innebär inte att den nuvarande fredstida tjänstgöringsskyldigheten för civilförsvarspliktiga ökas.

4 Föredraganden

Riksdagen har den 9 maj 1974 (prop. 1974:75, FöU 1974:20, rskr 1974:191) godkänt riktlinjer för bl. a. ett nytt utbildnings- och övningssystem för civilförsvaret. Regeringen har vidare den 18 mars 1976 godkänt de av civilförsvarsstyrelsen föreslagna riktlinjerna för en ändrad organisation av det allmänna civilförsvaret, organisation 80. Genomförandet kräver ändringar i flera författningar, bl. a. i civilförsvarslagen (1960:74, omtryckt 1975:712, ändrad 1976:305). Ändringarna som här föreslås är väsentligen av formell art. Erforderliga ändringar i andra författningar, som inte kräver riksdagens medverkan, kommer jag att föreslå regeringen i annat sammanhang.

5 §

I 5 § finns f. n. bestämmelser om rikets indelning i civilförsvarsområden och civilförsvarsdistrikt. Enligt organisation 80 kommer det allmänna civilförsvaret att bestå av lokala och regionala enheter. De lokala enheterna fördelas inom civilförsvarsområden medan de regionala enheterna enligt beslut av civilförsvarsstyrelsen fördelas till vissa län utan någon särskild områdesindelning. Det finns därför inte längre anledning att i lagen fastställa att särskilda områden skall finnas för det regionala civilförsvaret. Paragrafens första stycke bör ändras i enlighet härmed.

Bestämmelsen i paragrafens nuvarande andra stycke saknar numera betydelse och kan utgå. I ett nytt andra stycke, som till sitt innehåll ersätter det nuvarande tredje stycket, bör tas in de bestämmelser om civilförsvarsområdes indelning i civilförsvarsdistrikt som följer av organisation 80. I denna organisation är varje kommun i princip ett civilförsvarsdistrikt. Med hänsyn till befolkningsstrukturen kan det dock finnas behov av att kunna frångå denna huvudregel, t. ex. i storstäder där flera distrikt kan finnas inom varje kommun.

6 §

6 § innehåller f. n. bl. a. bestämmelser om ledningen av civilförsvaret. I organisation 80 utökas antalet ställföreträdare för civilförsvarschef till två. Ställföreträdare införs också för distriktschef. Enligt civilförsvarsstyrelsen har erfarenheterna visat att behov finns av en starkare ledning och att det vore en nackdel om antalet ställföreträdare låses fast i lagtexten. Jag delar styrelsens uppfattning i denna fråga. Första och tredje styckena bör ändras i enlighet härmed. I tredje stycket bör dessutom förutsättningarna för förordnande av distriktschef ändras något i förhållande till nuvarande ordning. I sådana civilförsvardsdistrikt där civilförsvarschefen har sin uppehållsplats bör han nämligen samtidigt kunna fullgöra ledningsuppgifterna inom distriktet. Ändringen av fjärde stycket är en anpassning av terminologin till bestämmelserna i brandlagen (1974:80, ändrad 1975:96) och i brandstadgan (1962:91, omtryckt 1974:81, ändrad senast 1975:762).

7 §

Ändringen i 7 § första stycket är en följd av vad som anförts under 5 § beträffande dimensioneringen av det regionala civilförsvaret.

12 § 2 mom.

Den föreslagna ändringen av 12 § 2 mom. tredje stycket innebär inte någon utökning av den fredstida tjänstgöringsskyldigheten för civilförsvarspliktiga. Skyldigheten att delta i övning bör dock anges i dagar under en period om fyra år i stället för timmar under en period om tre år, dvs. på samma sätt som skyldigheten att fullgöra repetitionsutbildning anges för värnpliktiga. Tidsperioden fyra år, som motsvarar det föreslagna övningsintervallet, medger dessutom en större flexibilitet vid planering och genomförande av övningsverksamheten.

68, 77 och 83 §§

I 68, 77 och 83 §§ finns f. n. bestämmelser som bl. a. avser chef för undsättningskår. Undsättningskårerna finns inte med i organisation 80. Civilförsvarsstyrelsen har föreslagit att benämningen chef för undsättningskår i ifrågavarande paragrafer byts ut mot regional fältchef. Jag anser emellertid inte att det är nödvändigt att den regionala chefen får samma befogenheter enligt 66, 77 och 83 §§ som chef för undsättningskår har. Det bör ankomma på länsstyrelsen att besluta i dessa frågor, en befogenhet som länsstyrelsen redan har f. n. I nämnda paragrafer bör således benämningen chef för undsättningskår utgå.

Övergångsbestämmelser

Som tidigare har nämnts sker övergången till organisation 80 under budgetåren 1977/78–1980/81. Omfördelningen av personal och av materiel i förråden sker lokalt sett för hela landet under en fyraårsperiod. Det egentliga planläggningsarbetet kommer att pågå under två till fem år beroende på när resp. län skall omorganiseras. Omorganisationen inom ett län sker i princip under ett budgetår. Länen indelas med hänsyn till bl. a. beredskapssynpunkter och rationella krav i samband med förrådsomställningen i olika grupper under fyraårsperioden, så att ca en fjärdedel av alla län organiseras om under vart och ett av budgetåren. Systemet för omorganisationen gäller alla län utom storstadslänen Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län. Där sker övergången under en längre period än ett budgetår. För att möjliggöra planläggningsarbetet och genomförandet av organisationen krävs att lagändringarna träder i kraft senast den 1 juli 1977. Emellertid måste vissa nu gällande bestämmelser alltjämt tillämpas i den äldre lydelsen intill dess övergången till den nya organisationen har skett, dock längst till utgången av juni 1981, då organisationsförändringen skall vara helt genomförd. Bestämmelserna i 7, 68, 77 och 83 §§ i sin äldre lydelse bör därför få tillämpas på regionala undsättningskårer intill utgången av juni 1981 då dessa kårer helt kommer att utgå. Det bör ankomma på regeringen eller myndighet som regeringen utser att bestämma i vilken utsträckning detta bör ske. Övergångsbestämmelserna har utformats i enlighet med vad jag nu har anfört.

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att antaga inom försvarsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i civilförsvarslagen (1960:74).

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.